

Organ för svenskarna i Estland.

Våra utkomst- möjligheter.

Våra utkomstmöjligheter äro i stort sett samma som för landets övriga befolkning. Vid ett hastigt påseende kan detta påstå-
ende vara o motiverat, men vid en mera ingående eftertanke visar det sig dock riktigt. Tänker man på utkomst-
möjligheterna får man inte söka jämförelse utanför landets gränser utan man får hålla sig till det som finnes på nära håll, för att bilden skall bli tydlig. Vid en jämförelse med utlandet kan skillnaden många gånger bli stor och ge upphov till olust-
känsla och pessimism. Inte heller får man taga det bästa av vad man hört eller sett på annat håll, när man vill göra en jämförelse med de möjlig-
heter man själv äger. Man bör alltid komma ihåg att vid besök i andra länder de sämsta resultatena inte visas och de mindre goda levnadsförhållan-
dena inte dragas fram i ljuset.

Vår största utkomst-
möjlighet är och har alltid varit jord-
bruket. Utan jorden hade vi för länge sedan varit strö-
denna omkring och kanske för-
svunnit. Det är jorden som hållit ihop oss och till sist varit den källa som inte sinat och som man fått lita till. Dock bör framhållas att alla resurser på långt när ännu icke utnytt-
jats för att erhålla en större in-
komst av jordbruket.

Bredvid jordbruket ha vi också andra utkomst-
möjligheter, som inte äro så obetydliga, och som genom det geografiska läge vi ha, fallit oss i händerna.

Fisket har hos oss alltid spelat en ganska stor roll som binäring. Vi ha ju en del svenskar, som nästan uteslutande leva därav, och de som inte få all sin utkomst därifrån få dock ett ganska betydande tillskott därav. Också har fisket givit arbete och därmed utkomst åt ett antal unga män under sommaren, som i annat fall hade fått söka sig bort från svenskbygden.

En viss betydelse för oss har fortfarande sjöfarten. Den har visserligen den sista tiden beskurits något i och med att exporten av potatis och äpplen centraliserats och lagts om. Man har fråntagit de små företagen rätten till fri handel och den förtjänst de hade därav, men det är en åtgärd som företagsits i statens intresse. Dock har man inte fullständigt tagit bort alla möjligheter, lite rörelsefrihet har lämnats kvar. Här ha vi nog försuttit en möjlighet och den är att skaffa större båtar och lägga om sjöfarten på annan bog, såsom frakter o. s. v.

Ännu en utkomst-
möjlighet äga vi och den ligger i skogen. Visserligen har man de senaste åren gått mycket ovarsamt med den, och det kommer att dröja länge, innan den hunnit växa till igen, men vid förståndigt bruk kan dock skogen varje år ge en inkomst som inte sinar, och skogshanteringen kan bli en god binäring till jordbruket. Man bör akta skogen, ty skogen är ett säkert kapital och förräntar sig alltid.

Vid närmare betraktande äro utkomst-
möjligheterna inte alls så begränsade för oss. Vi ha många binärningar, som vi kun-

Vintersporten diskuteras på Vormsö.

Senaste onsdag besökte sportinstruktören A. Skönberg Vormsö och höll därvid ett instruktionsföredrag om vintersportens anordnande.

Med glädje kan man konstatera att intresset för sporten har växt. Därom vittnar det stora deltagarantal av öns ungdomar som hade kommit för att åhöra instruktörens tal och anvisningar.

Man kom överens att under den kommande vintern upptaga och träna följande sportgrenar: brottning, lyftning, boxning och skidåkning.

na slå oss på och som ge tillskott till jordbruket. Vi ha också behövt binäringarna, de vanligtvis stora familjernas arbetsöverskott har därigenom kunnat tagas i bruk.

En av jordbrukets binärningar som i landet rönt större framgång är hönsskötsel. Att bönderna i svenskbygden alldeles för lite uppmärksammat denna gren av jordbrukets binärningar är oförklarligt.

Som av det ovan sagda framgår, finnas olika möjligheter att skaffa sig smärre tillskott till jordbruket, men det fordrar arbete och målmedvetet arbete. Om det finns folk i vårt land som har det sämre ställt än vi, så är detta för oss ingen anledning att slå oss till ro. Ju bättre utkomst-
möjligheter vi skapa oss, ju säkrare blir vår framtid.

A. A.

P. Byström.

Växtföljden.

II.

I föregående artikel framhöll jag, att det borde betraktas som en vinst om vi skulle kunna minska på trädan i växtföljden. Däremot skulle jag vilja säga, att vi under nuvarande förhållanden behöva ha råg och höstvetete på en fjärdedel av jorden. Dels är rågen säkrare än vårsåden här och dels behöva vi i allmänhet så pass mycket för hushållet. Blir det över, så är det ju ganska bra pris man får för den också. Naturligtvis är det här som i allt annat växlingar från gård till gård, men på det hela taget är det nog i alla fall så. Nu förstår jag att någon tänker: Men hur skall man kunna minska trädan, om man skall ha lika mycket höstsåd som förut? Ja, det är just en av de saker, som vi här skulle diskutera.

Sedan kommer turen till potatisen. Huruvida potatisen behöves odlas på en fjärdedel av åkern, det är en sak, som beror på möjligheten att få sälja, med nuvarande pris på potatis är det nog inte många, som sätta så mycket potatis. För det egna behovet behövs det nog inte, och därför torde det nog vara bäst, om man kan ordna så, att man har möjligheter att odla mera potatis, om det blir bättre priser o. s. v., utan att därför behöva rubba växtföljden.

Vårsåden kommer sedan som nr. 4 i vår växtföljd. Det är ju rätt så olika med skördarna av vårsåd, men på det hela taget är väl ändå vårsåden sorgebarnet i svenskbygdens jordbruk, på grund av de ofta torra försomrarna. Så har ju vårsåden givit missväxt under de senaste åren, och även om det i år är bättre, så är det i alla fall inte så värst mycket att skryta med. Känner man någorlunda till jorden här och vet, hur känslig den är för torka, så förstår man, att vårsåden måste ha svårt för att utveckla sig under våra torra försomrar.

Det kan i alla fall inte hjälpas, korn och havre behöva vi, och därför måste vårsåd utgöra

en del av vår odling. Det är ju också så, att om höstsåden ett år ger sämre skörd, så kan man hoppas att vårsåden skall förbättra resultatet och tvärtom. Emellertid få vi göra klart för oss, att vårsådesodling alltid blir en osäker odling på jord, som är känslig för försommartorka, och att vi inte ha någon anledning att öka ut odlingen därav mera än vi behöva.

Finnes det nu någon möjlighet att förbättra denna fyra åriga växtföljd? (Se föregående nr av Kustbon). Låt oss först fråga oss: Är det något växtslag, som vi behöva taga med i odlingen, som inte ingår i denna växtföljd? Svaret blir: Det fattas vallar med klöver och timotej. — Däri instämma säkert många, som ha börjat odla vallar och säkert gjort samma erfarenhet som jag, att de äro alldeles nödvändiga. Vi måste alltmera övergå från att taga hö från dåliga skogsängar och i stället alltmera övergå till att odla klöverhö. Jag har förut flera gånger kraftigt påpekat, att detta är nödvändigt, om vi skola få kraftiga och avkastningsdugliga djur, och jag går nu så långt att jag säger, att vallodling jämte betesmarkernas förbättring är det allra viktigaste för svenskbygdens jordbruk för närvarande.

Vi måste ha vallar. Då kommer återigen svaret: Vi ha för litet åkerjord — vi ha inte plats för vallar. — Men då måste vi göra plats för dem. Odlingsjord finnes, på många ställen är den jord som inte ännu är uppodlad, mycket bättre än den, som är odlad. Om vi — med hjälp av statens odlingspremier taga en del av den tid, som nu åtgår till att inbärga ett dåligt skogshö, och använda denna tid till uppodling av ny jord, så skola vi snart hava plats nog och övernog. Nu är den behagliga tiden därtill. Nu ger staten premier, nu är arbetslönen ännu jämförelsevis låg. Men man vet inte hur det kommer att bli längre fram, att arbetslönen kommer att stiga, är väl ganska troligt. Det är nog inte lönt att vänta på att det skall bli bättre än det nu är.

Landsvägsbro mellan Nuckö — Haapsalu?

För att undersöka möjligheten och nödvändigheten av att förena Nuckö och Haapsalu med en bro besökte kommunikationsministeriets inspektör Dantschenko och sjöfartstyrelsens representant ing. Kõnno Haapsalu i förra veckan. I den kommission de bildade deltog också representanter för läns- och stadsstyrelsen samt kommunalordförandena från Passlep, Sutlep och Riguldi kommuner samt fiskerikonsulenten Härm.

Kommissionen studerade på ort och ställe frågan om det överhuvudtaget är nödvändigt att bygga en bro som förenar de båda orterna. Man kom därvid till den uppfattningen att en sådan var nödvändig, men att därvid minst två öppningar skulle lämnas i den, för att det inte skulle bli något stillastående vatten innanför som kunde döda och förstöra möjlighet till fiske. Den totala längden av bron skulle bli omkring 5 km., varav hälften genom öppen sjö. Man samtalade också med innevånarna på orten, som ansågo en bron absolut nödvändig och lovade understödja byggandet på alla sätt.

Under den närmaste tiden börjar man undersöka havsbottens beskaffenhet och företaga mätningar för att kunna utarbeta projekt och göra kostnadsförslag.

Men, säger då någon, jag har nu fem hektar åker, och jag hinner inte med mera, det är knappt jag hinner med det nu, fastän jag arbetar både bittida och sent. — Ja, jag vet hur Du har det, men därför skall Du försöka att ändra på saken: Du måste få det därhän, att Du har vallar och kan skörda ditt hö vid gården, i stället för att som nu fara 20 km. till skogsängen och behöva arbeta kanske fem, sex veckor med ängs- och skogshö. En god, närbelägen äng är alltid värd att skörda, men en dålig skogsslätter är det aldrig — däremot kan det mången gång bli åker av den eller ett bra bete.

Nytt från Estlandssvenska Arbetsklubben i Stockholm.

Nu när höstens långa kvällar äro över oss ha vi åter startat vårt arbete inom klubben och den 8 sept. samlades vi för första gången i höst. Klubben har genom välvilligt tillmötesgående av kyrkoherde Gunnard fått tillstånd att fritt disponera Mattheus församlings Arbetsstuga. Sammankomster-na hållas den andra och sista onsdagen i varje månad mellan kl. 5—10 e. m. På den ena av dagarna sticka vi vantar, tröjor och dylikt vilka skola försäljas vid en festtillställning under vintern, och andra dagen äro symaskinerna och sömnadsarbeten i gång. Vi förfärdiga: baby- och barnkläder, förkläden m. m., som kunna bli lämpliga jutklappar till de behövande estlandssvenskarna.

Vid vår första arbetsafton den 8 sept., vilken till vår stora glädje var livligt besökt, hade vi det stora nöjet att få hälsa kyrkoherde Sven Danell, som tidigare verkat på Nuckö, hjärtligt välkommen. Under aftonen föredrog kyrkoherden flera gamla estlandssvenska sånger vilka livligt uppskattades. Kyrkoherde Danell har lovat att underhålla oss med föreläsningar under flera av våra arbetsaftnar.

Dessa rader ge en liten inblick i vårt arbete. Håller fortsättningen vad starten lovat bör resultatet bli gott.

I denna förhoppning sänder jag de hjärtligaste hälsningar från estlandssvenskarna i Stockholm.

H. Hellström.

Sjöfartsstyrelsens nybyggda fartyg "Merepoeg" sjösatt.

Vid rikets hamnverkstäder i Tallinn sjösattes nyligen och fick sitt dop av general J. Laidoner, sjöfartsstyrelsens nybyggda fartyg "Merepoeg."

"Merepoeg" skall enligt kontraktet vara färdigbyggt till den 1 mars nästa år då det övergår i sjöfartsstyrelsens ägo och börjar användas för utsättning av nya sjömärken och för att kontrollera farlederna.

De estlandssvenska teol. kandidaterna prästvigas.

Enligt biskopens beslut kallas teol. kand. Johan Lindström, Ivar Pöhl och Herbert Rosensten till konsistoriet examen pro ministerio i medio av november. Efter avlagd examen förrättas prästvigningen i domkyrkan söndagen den 21 november.

Gudstjänster.

Svenska kyrkan i Tallinn:

Söndagen den 17 okt. kl. 11 fm. högmässa, K. Nilsson.

Rysk flygning över nordpolen i polarnatten.

Regeringskommissionen för flygväsendet i Moskva meddelar att Sjevelevexpeditionen den 7 oktober företagit en stor flyxpedition över det inre polarbäckenet för att söka efter den försvunna flygaren Levanevski. Flygplanet gick upp från flygplatsen på Rudolfön kl. 3,21 och flög i riktning mot nordpolen längs 53 meridianen. Då flygplanet närmade sig nordpolen började spaningarna efter Levanevski, ty man förmodar att han i denna trakt varit tvungen att gå ner. Därpå fortsatte planet färden över nordpolen ända till 88 grader 30 minuter i riktning mot Amerika. På grund av dimma var man tvungen att vända här och landade åter kl. 13,10 på Rudolfön. Detta är första gången ett flygplan flugit över nordpolen under polarnatten. Alla de tidigare flygfärderna i dessa trakter ha företagits under polarsommaren.

Rysk u-båt nära att ramas i Östersjön.

Enligt vad Uus Eesti meddelar höll en sammanstötning på att uppstå mellan den estländska ångaren Minna och en sovjetrysk u-båt 323 mellan Dagö och Odinsholm. I sista ögonblicket lyckades det u-båten att ändra kurs. U-båten

Aldriga estlandssvenska psalmmelodier sjungna av gammal-svenskbybo.

I landsmålsarkivets fonetiska laboratorium sitter gammal-svenskbybon Anders Simonson Hoas framför mikrofonen med sin nötta gamla psalmbok i knät och sjunger gamla koraler från Svenskby. Melodier, som länge skattas åt glömska och förgängelse här hemma men levat genom seklerna i Estlands svenskbygder, präntas sirligt av grammofoonstiftet för att bevaras till evärdeliga tider. Sakta nynnar mor Hoas med i den åldriga kyrkosången, rytmen faller och stiger med visaren på upptagningsapparaten.

Det är ett historiskt ögonblick Anders Hoas beskär dialektforskningen, och han har gjort den gropiga resan från Visby till Nynäshamn för att tjäna vetenskapen. Gropigare sjöresa än fram och åter över Atlanten, säger mor Hoas. Gammelfolket kom från Kanada härom året och bo nu på egen grund i Norrlanda på Gotland. Psalmboken har gått i arv från far och farfar och sjäv är gubben sjuttiofva. Mäktigt är hans gammelmansröst, när han sjunger de gamla koralerna är det ett eko av idog svenskmananda, som levet i sekler i främmande land.

— Koralerna äro unika i sin art, säger fil. kand. Nils Stålberg vid folkliga musikskolan i Arvika, som gjort uppteckningar redan vid svenskbybornas ankomst till Sverige. De röja rent av en viss släktskap med dem, som återfinnas i 1695 års koralbok av Jesper Svedberg. Melodierna äro desamma, som sjöngos före den

Forts. sid. 4.

gick under tät timma i samma riktning som Minna.

Enligt vad befälhavaren på den estländska ångaren uppger hade vid en kollision u-båten med säkerhet gått under. På vägen till Tallinn mötte Minna ytterligare sju sovjetryska minartartyg. Som bekant pågår som bäst den sovjetryska Östersjöflottans höstmanöver i Finska viken.

Haeffnerska koralbokens tillkomst på 1700-talet och ha omisskänneliga folkliga drag. Man kan spåra tongånger i släkt med de gamla vallåtarna, och så mycket är säkert, att dessa melodier sjungits i de estländska svenkbygderna på 1700-talets början. Utflyttningen från Dagö ägde ju rum 1772, dessa koraler äro före den tiden och ha bevarats genom seklerna.

Anders Simonson Hoas är eld och lågor för uppgiften, han bladdrar ivrigt i sin gamla psalmbok och vill sjunga både den och den. Den nyfikna mikrofonen besvärar honom inte det bittersta. Det är bara mor Maria, som ser litet betänksam ut:

—Det är ju som litet ovan att uppträda så här, säger hon på sin sjungande dialekt, men gubben hennes stämmer upp för full hals. Ty rampfeber, det vet inte far Hoas av.

Så börjar grammofonskivan rotera igen. Var hälsad sköna morgonstund, sjunger Anders Simonson Hoas och Maria vaggar i takt till rytmen. I två dagar präntar stiftet koralhistoria från tidigt 1700-tal, och sedan reser makarna Hoas över till Norrlanda igen. *St.—T.*

Japanskt krigslån på 230 milj. kr

Domei meddelar, att Japans bank på onsdagen kommer att överta ett krigslån, uppgående till 200 miljoner yen (230 mil. kr.). Lånet skall återbetalas på 11 år och löper med 3½ procents ränta.

Rättelse.

I sista veckans Kustbo har ett ryckfel insmygit sig i korsordet ERA. Lodrätt Nr. 17 skall vara Hondjur, i stället för Horndjur.

Englands bilkung donerar 25 milj. kr.

Bilkungen lord Nuffield tillkännagav en ny jättedonation på 25 milj. kr. Den sammanlagda summan av hans donationer till olika allmännyttiga ändamål uppgår nu till över 200 milj. kr., därav omkring 50 miljoner i år.

Kinnaströms Väveri A.-B. Kinna
Randiga och rutiga bomullstyger, Bomullsflanell, Crepe-Frottéer, Poplin. Silkesblustyg Zefyr. Bolstervar, Cover. — Coat. Jacquardbolster Kadetty, Möbelyg.

Bästa drivkraft för fartyg

av alla slag är
Marin- J. M. June-
motorn Munktell
A.-B. JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK
el 197, 8 7 — JÖNKÖPING — Telegr. Moto

GEFLE NYA STUVERIAKTIEBOLAG

Gävle
Medlem av Norrlands Stuvareförb.
Telegramadr.: Stowing. Tel. 277.

är namnet, som garanterar verklig kvalitet å plogar och plogdelar

GEFLE MANUFAKTUR A.-B. STRÖMSBRO

Utmärkta garner för fiskeriändamål
REKOMMENDERAS.

Prima PORTLAND CEMENT från

A/B Gullhögens Bruk, Skövde.

E. W. JUST

Blekeri-Färgeri-Merserisation
Tel. 148 BORÅS 21 48

Herdina Lindebergs eftr.

Inneh.: Anna Sultan
Stora Torget 3. **Linköping** Tel. 178
1:sta kl. Konditoriserivering: Choklad,
Konfekt, Bakelser och Småbröd.

OTTO JANSSONS SKOFABRIK

Jakobsdal JÖNKÖPING Telefon 23
Randsydda skodon, Mans- och Goss
kodon. Slitstarka. Goda passformer.
Efterfråga J—sons skodon. Bör finnas
i alla välsorterade affärer.

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt

Norrköping, Tel. 1249.
Utför kemiska analyser och provtagningar.
Inneh.: Civiling. John Wanselin, stadskemist.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red
A. Stahl.
N. Blee.
A. Aspelin.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 " " 1:—	1/2 " " 2:—

A.-B. LYCKES SÖNER

Fiskebäckskil,

Konservfabrik för inläggning av finare aniovis och sillkonserver. Tel. 15.

Clofströms

Rostfria Kokkärl

rekommenderas.

FENIX

DRUVAN

Föreningsgat. 7.

Engelbrektsgat. 5

Gå till den av dessa restauranger som är Eder närmast då Ni vistas i

MALMÖ

Intima och hemtrevliga lokaler.

Omtyckta klubbbrum.

Direktion: Aktiebolaget Malmörestauranger.

Glöm ej

att Ni inbesparar 20% av arbetstiden om Ni använder

ORSA vedsågblad

Efterfråga dessa i närmaste järnaffär
Tillv: A/B ORSA Sågbladsfabrik,

Ensamförsäljare:

Birger Olssons Järnhandel, Orsa.
Tel. Namnanrop. Telegramadress: Järnbirger.

A.-B. GESTRIKLANDS YLLEFABRIK JÄRBO

FILTAR VADMAL SPORTTYGER